

INDEX

0. Presentació de les pràctiques.
1. Material per a observacions generals.
2. Material per a observacions específiques.
3. Guió de síntesi de l'observació.
4. Guió de projecte d'actuació.
5. Guió de revisió.

0. PRESENTACIÓ DE LES PRÀCTIQUES

El projecte de pràctiques d'enguany és centrat en la realització d'una classe o, millor, d'una seqüència de classes d'una matèria.

Això comporta seguir una passada d'observació de la realitat i de preparació prèvia i un pas posterior de revisió de la feina feta amb els nens. El procés complet figura al gràfic de la pàgina següent.

Cada alumne comptarà amb l'ajut d'un professor.

Si bé les entrevistes amb el professor es faràn en grups -formats amb el criteri de semblança del tipus d'escola o de la matèria elegida-, considerem que el treball de pràctiques és un treball individual.

El guió del conjunt de la feina és el següent:

1. OBSERVACIÓ

Observacions generals sobre l'escola i la classe.
Observacions específiques de la matèria elegida.

2. PRESA DE POSICIÓ

Partint de les observacions realitzades, definir-se quin és la situació dels nens, tan pel que fa al conjunt de la vida a la classe, com pel que fa a la matèria elegida.

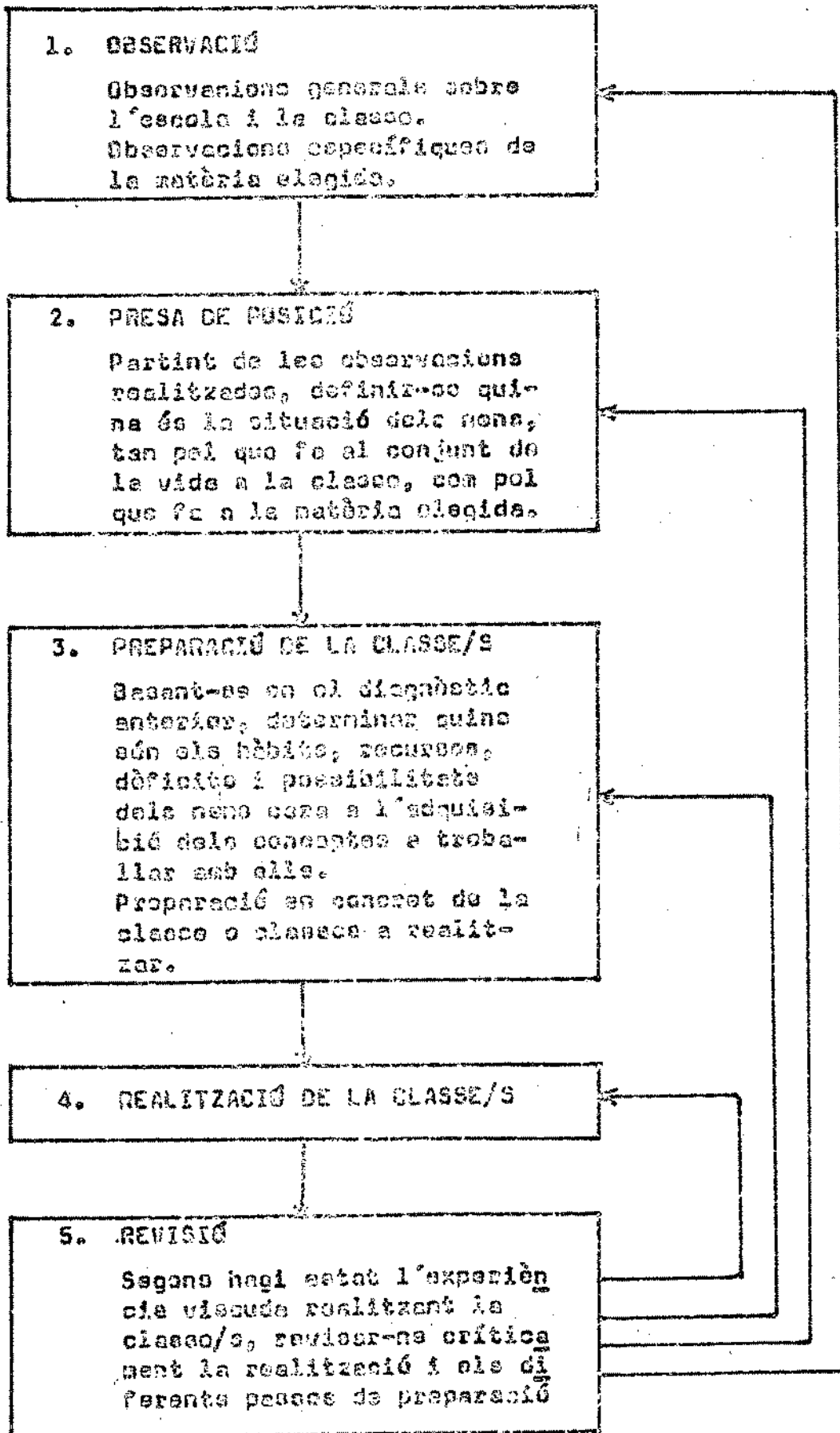
3. PREPARACIÓ DE LA CLASSE/S

Basant-se en el diagnòstic anterior, determinar quins són els hàbits, recursos, déficits i possibilitats dels nens cara a l'adquisició dels conceptes a treballar amb ells.
Preparació en concret de la classe o classes a realitzar.

4. REALITZACIÓ DE LA CLASSE/S

5. REVISIÓ

Segons hagi estat l'experiència viscuda realitzant la classe/s, revisar-ne críticament la realització i els diferents passos de preparació

La memòria de les pràctiques haurà de cenyir-se a's punts 3, 4 i 5 del pla de treball i tindrà una extensió màxima de trenta fols tractant els aspectes següents:

- Elements tinguts en compte a l'hora de preparar la classe (resum analític del treball fet al punt 2).
- Informacions, documents i material divers reunit per a la preparació de la classe. Justificació de l'elecció de la metodologia a emprar.
- Descripció de la classe/s realitzada/es.
- Judici crític del desenvolupament de la classe o classes fetes amb els nens, de la preparació que se n'havia fet precedentment i del diagnòstic de la situació i observacions prèvies. Tot això en funció dels resultats assolits.

Al llarg de les pràctiques es tindran tres entrevistes amb el professor coordinador del grup. Aquestes entrevistes són programades amb un contingut precís ja que seran un dels elements a tenir en compte per a avaluar.

El contingut de les entrevistes serà el següent:

- 1ª. Confecció d'un plà d'observació sistemàtic basat en unes hipòtesis provisionals de quina és la situació de la classe.
Confecció d'un plà de programació de la classe a realitzar -sempre i quan se'n conegui el contingut-.
- 2ª. Discussió del diagnòstic o presa de posició (punt 2) i presentació i discussió del projecte de classe/s a realitzar.
- 3ª. Anàlisi i revisió de la classe/s realitzada. Judici crític.

Per a l'avaluació de les pràctiques es tindran en compte els següents elements:

- les entrevistes (ja s'ha exposat com són programades); en aquest punt volem fer notar que cal no confondre el to i la cordialitat de l'entrevista amb el treball i el judici que se'n forma
- la memòria
- eventualment, l'aportació del mestre de pràctiques.

1. MATERIAL PER A OBSERVACIONS GENERALS

Els guions d'observació que segueixen no han d'ésser entesos com un formulari que cal omplir sino únicament com una referència a tenir en compte per a fixar-se en aspectes significatius de la realitat escolar.

En aquest sentit volem dir ben explícitament que allò que és realment important és que cada estudiant confegeixi el seu propi plà d'observació en funció del lloc on es troba.

Aquí es contemplen els següents aspectes:

1.1 L'escola

- 1.1.1 Característiques de l'escola.
- 1.1.2 Evolució de l'escola.

1.2 El grup-classe

- 1.2.1 Dades generals del grup-classe.
- 1.2.2 Organització de la classe.
- 1.2.3 Hàbits i normes.
- 1.2.4 Estructura del grup.

1.3 Els nois

No és tractat en aquest document, però aquells qui hi estiguin interessats poden cercar referències en el llibre "L'observació dels nois a l'escola" de Jordi Cots i Anna Maria Roig, editat per Nova Terra.

1.1.1 Característiques de l'escola

Tipus d'escola	Estatal - Municipal - Privada (Acadèmia - cooperativa - Religiósa).
Situació	Urbana - Suburbana (cinturó) - De poble - rural.
Organització	Unitària - Graduada. Seccions o etapes en que està dividida. Nombre de classes per nivell. Incidència de l'organització en la vida de l'escola.
Gestió	Forma adoptada. Grau d'incidència en la gestió de: direcció, equip de mestres, associació de pares, altres. Formes de coordinació entre els mestres.
Orientació pedagògica.	Sense una organització definida i explícita. Amb una orientació definida: quina, com es fa explícita. Dificultats per a dur-la a la pràctica.
Coeducació	Escola de nens - de nenes - de nens i nenes - amb una opció clara de coeducació: quina.
Catalanitat	Escola catalana - escola que fa català - escola que no fa català.

1.1.2 Evolució de l'escola

Al llarg del període de pràctiques és molt difícil de copsar l'evolució d'una escola. Però és possible de descobrir, fonamentalment mitjançant les converses, en quina direcció camina l'escola.

Obertura al canvi	Predisposició de l'escola a considerar noves aportacions pedagògiques. Innovacions a les que l'escola es mostra més sensible. Temes de converses o preocupacions lligades al canvi de l'escola.
-------------------	---

Obertura al medi	Al barri - al treball dels pares - a entitats locals. Sortides - enquestes - excursions. Sensibilitat als mass-media.
Obertura a l'experimentació.	Innovacions que assagen els mestres. L'experimentació per part dels nens. Il·lusió.
Obertura a la comunicació.	Acceptació de les persones - de les diversitats i divergències. Acceptació de la comunicació entre diferents estaments. Restricció de la comunicació a determinades qüestions.
Obertura a la participació.	Participació dels alumnes a la classe - a l'etapa. Participació dels mestres a la gestió. Participació dels pares. Passos que es van fent.
Catalanització.	
Educació sexual.	

1.2.1 Dades generals del grup-classe

Els nens	Nombre total Nombre de nens i de nenes. Nombre de catalanoparlants i de castellanol parlants Nombre de nens que han anat a parvulari Nens que han anat junts des de parvulari - des de primer d'egb. - nens nous d'aquest curs - repetidors. Edats (anys i mesos), si són petits.
El/s mestre/s	Llengua del professor/a: llengua pròpia - llengua amb que parla a classe - llengua amb que s'adreça als nens fora de classe. Hi ha o no professors especialistes - on quines matèries.

1.2.2 Organització de la classe

El lloc	Distribució de l'espai (plànol) Ordenació fixa o variable segons l'activitat. Llocs individuals - de petit grup - de tots.
El temps.	Activitats que es fan diàriament. Ritme del treball diari. Activitats que es fan setmanalment. Distribució del treball setmanal (horaris).
Les coses.	Material individual - de petit grup (taula) - col·lectiu (de classe). Ordenació, cura i endreça (veure l'apartat de normes).
La gestió	Decisions que poden prendre els nens - de- cisions que no poden prendre. Forma de deliberació i d'acord. Forma de control de l'acompliment dels acords. Càrrecs i responsabilitats que prenen els nens Eficàcia dels nens en les seves responsabili- tats. Participació a les activitats: part del mes- tre - part dels nens. Revisió, crítica, valoració de les pròpies actuacions i de les dels altres.

1.2.3 Hàbits i normes

Algunes situacions de la vida quotidiana són sotmeses a nor-
mes dictades per l'escola o pel mestre, o acordades per la classe.
De vegades les normes són ben explícites i de vegades no ho són.

Semblantment, els nens poden estar habituats -amb normes o
sense- a seguir uns comportaments concrets en determinades situa-
cions.

La llista que segueix és un inventari de situacions per a
ésser tingudes en compte a l'hora de veure quins elements tenen els
nens per a regir la seva conducta i determinar si la forma de fer
dels nens té l'origen en normes, en hàbits, en ambdós.

La jornada escolar	Entrada a classe. Canviar-se. Posar-se bata. Inici del treball. Seure bé a la cadira. Calma i predisposició per al treball. Desplaçaments per la classe.
--------------------	---

1.2.2 Organització de la classe

El lloc	Distribució de l'espai (plèno) Ordenació fixa o variable segons l'activitat. Llocs individuals - de petit grup - de tots.
El temps.	Activitats que es fan diàriament. Ritme del treball diari. Activitats que es fan setmanalment. Distribució del treball setmanal (horaris).
Les coses.	Material individual - de petit grup (taula) - col·lectiu (de classe). Ordenació, cura i endreça (veure l'apartat de normes).
La gestió	Decisions que poden prendre els nens - de- cisions que no poden prendre. Forma de del.liberació i d'acord. Forma de control de l'acompliment dels acords. Càrrecs i responsabilitats que prenen els nens Eficàcia dels nens en les seves responsabili- tats. Participació a les activitats: part del mes- tre - part dels nens. Revisió, crítica, valoració de les pròpies actuacions i de les dels altres.

1.2.3 Hàbits i normes

Algunes situacions de la vida quotidiana són sotmeses a nor-
mes dictades per l'escola o pel mestre, o acordades per la classe.
De vegades les normes són ben explícites i de vegades no ho són.

Semblantment, els nens poden estar habituats amb normes o
sense- a seguir uns comportaments concrets en determinades situa-
cions.

La llista que segueix és un inventari de situacions per a
ésser tingudes en compte a l'hora de veure quins elements tenen els
nens per a regir la seva conducta i determinar si la forma de fer
dels nens té l'origen en normes, en hàbits, en ambdós.

La jornada escolar	Entrada a classe. Canviar-se. Posar-se bata. Inici del treball. Seure bé a la cadira. Calma i predisposició per al treball. Desplaçaments per la classe.
--------------------	---

Plegar les coses (abans de les esbarjos i al final de la jornada escolar).
 Entrades i sortides de classe.
 Desplaçaments per l'escola.
 El pati.
 El menjador.

Ordre i neteja de la classe.

Polidesa dels treballs escrits - dibuixos - altres.
 Ordre de la carpeta o arxivador individual
 Cura de les llibretes.
 Ordre del calaix individual - de la taula - del material col·lectiu.
 Neteja del terra - escombrar - papereres.
 Guixote a les taules - cura dels llibres.

1.2.4 Estructura del grup

A totes les classes els nens i nenes s'apleguen en subgrups segons determinades afinitats: amistat, treball, jocs, afecions.

Al seu grup d'amics cada nen hi troba, en una certa mesura, un caliu humà i un acolliment que li són necessaris.

Les relacions dels subgrups entre si configuren una dinàmica sovint conflictiva ja que tendeixen a adoptar comportaments col·lectius homogenis de resposta al conjunt de la situació.

Subgrups presents a la classe.

Quins hi ha - nois i noies que formen cada subgrup - nois o noies que en fan de veuportant.
 Paper de cada subgrup a la classe: seriositat/gresca - iniciativa/passivitat - implicats a la feina/inhibits - sorollosos/quiets - creatius/reactius ...

Relacions entre els subgrups

Amistosa - hostil - indiferent.
 De dominació - de submissió - d'igualtat.
 Cooperació - competència - ignorància mútua.
 Relaxada-conflictiva

2. MATERIAL PER A OBSERVACIONS ESPECÍFIQUES

En contrast amb els materials i guions precedents, els que trobareu a continuació serveixen per a observar aspectes concrets del desenvolupament d'una matèria.

Abans de presentar-les, però, voldriem insistir en la necessitat que no siguin mal entesos: aquests guions no són llistes de preguntes a les que cal donar-hi una resposta, són només pautes per a que cadascú es preguntí allò que ha de preguntar-se.

Es aspectes que s'hi tracten són els següents:

- 2.1 El marc de referència de la matèria
 - 2.1.1 Marxa (evidentment no hi ha guió específic).
 - 2.1.2 Programació general.
 - 2.1.3 Normes de treball.
- 2.2 Metodologia
 - 2.2.1 Inventari de mètodes i recursos.
 - 2.2.2 Participació dels alumnes en el procés de treball.
- 2.3 Materials i fonts d'informació.
 - 2.3.1 Inventari de materials.
- 2.4 Avaluació.
 - 2.4.1 Aspectes de l'avaluació.
- 2.5 Globalització.
 - 2.5.1 Lligam amb altres matèries.

2.1.2 Programació general de la matèria

Orientació i objectius	Orientació general de la programació Objectius: coneixements - instruments intel- lectuals - actituds - habilitats.
Contingut.	Apartats del programa - Lligam entre ells - Lògica de l'encadenament. Coneixements a adquirir Coneixements i instruments intel·lectuals necessaris prèviament.
Procedència	Ministeri - Llibre de text - Criteri de l'as- sessor (còm hi ha arribat) - Criteri del mestre (còm el justifica).
Aspectes concrets	Distribució al llarg del temps. Adequació entre els objectius perseguits i els nivells i possibilitats dels nois. Formes de control de: la progressió dels nois - l'adequació a les seves possibi- litats - els retards. Formes de recuperació previstes.

2.1.3 Normes de treball

El que segueix és una llista de les situacions quotidianes d'una classe. Es tracta d'observar si hi ha o no unes normes que les regulin i, en cas afirmatiu, veure quines són i quina funció acompleixen.

Plantejament de la feina del dia.

Comportament que s'espera dels nois durant les explicacions.

Ordre i calma.
Aportacions que poden fer.
Fer preguntes - Demanar aclariments.

Proposició d'exercicis o feines.

Quí ho fa - Còm.
Què s'espera dels nois - Nivell d'exigència - formes de control.

Treball individual

Silenci - Concentració.
Qualitat del treball.
Polidesa en la presentació.

Treballa en grup	Calma - To de veu. Saure o remandre en un indret determinat. Desplaçaments per la classe o a fora. Problemes que sorgixin.
Correcció de les feines.	A la classe - a casa. Davant del noi - no. Discussió dels treballs. Interpretació dels resultats individuals o col·lectius.
El moment de plegar	Còm s'anuncia. Què han de fer els nois - què no poden fer.

2.2.1 Inventari de mètodes i de recursos

La llista següent recull algunes de les activitats que duren a terme els mestres per a impulsar o recolzar el treball dels nois.

Es tracta de que, basant-se en aquesta orientació -que pots enriquir-, arribis a descriure la metodologia emprada en la pràctica que observes.

Pots utilitzar com a complement l'inventari 2.3.1.

Forma de recollir i madurar els interessos dels nois.	Procediment que s'utilitza. Grau de rel·lació de la classe amb la vida dels nois. Elaboració del coneixement a partir del viu-cut.
Formes de motivació.	Grau de connexió amb la realitat. Grau d'engrescament, de trespàs d'il·lusió, d'entusiasme positiu. Grau de reforç de l'activitat personal del noi. Grau de manipulació motivant, d'ús de la novetat. Grau de coacció.
Activitat que es demana als nois (la llista és ordenada).	Reconstrucció Comprensió de les aportacions del mestre o de lectures. Exercicis d'aplicació de l'explícit o llegit. Interpretació de dades. Interpretació de processos. Experimentació.

Nivell d'exigència	<p>Anar fent sense molestar gaire.</p> <p>Complir amb el treball (en el sentit de "complir").</p> <p>Fer-se responsable de la feina.</p> <p>Fer un treball de recerca.</p> <p>Esser crític amb sí mateix.</p> <p>Demanda de creativitat.</p>
Formes de control	<p>Correcció dels treballs.</p> <p>Discussió dels treballs (indiv./col.lec.)</p> <p>Interpretació dels resultats obtinguts.</p> <p>Periodicitat del control.</p>
Activitats a la classe.	<p>Explicacions - nivell de lòxic.</p> <p>Us de la pissarra - gràfiques - formes de visualització (dibuixos - fotos).</p> <p>Utilització d'exemples.</p> <p>Problemes i exercicis.</p> <p>Treball individual - en grup - reflexió col.lectiva.</p> <p>Enquestes - sortides.</p> <p>Manipulació - experimentació sota formes diferents.</p>

2.2.2 Participació dels alumnes en el procés de treball

Tot treball d'una certa complexitat sol passar per unes fases que es segueixen amb un ordre relativament constant.

Aquestes fases, pensades per a una situació complexa, són les que es troben a la llista següent. És possible que en la classe on fas les pràctiques les coses siguin més senzilles, però a priori hem procurat reunir el màxim d'elements.

Es tracta de que observeu, en cada una de les fases que pugis veure, quina és la part que hi prenen els nois:

1. Formulació d'una o varies prepostes de treball (posem per cas, per a comprovar un problema o per a aclarir una qüestió).
2. Determinació dels objectius del treball a fer (elegit o no pels nois).
3. Determinació dels passos necessaris per a dur a terme el treball.

4. Determinació dels mitjans que calen per a realitzar-lo.
5. Si és un treball en grup, o dividit entre diferents grups, distribució de les diferents feines o responsabilitats.
6. Realització del treball.
7. Control de que la realització del treball va duent-se a terme de la forma prevista.
8. Avaluació dels resultats obtinguts.

2.3.1 Inventari de materials

De la següent llista de materials es tracta de veure quins són a la classe a disposició del mestre o dels nois.

Quina utilitat tenen i com es fan servir.

Llibres de text.

Qualitats que té el llibre (si hi ha llibre)
Defectes o deficiències més notables.
Atenció: no en general, sinó en concret.

Materials de consulta

Quins són: llibres, revistes, imatges ...
D'on han sortit, qui els ha dut.

Material visual o
audiovisual.

Pissarra.
Gravats - imatges - fotografies
Audiovisuales.

La paraula

La del mestre: explicació - aclariment - suggeriment.
La dels nois: debat - intents d'interpretació.

Materials fets pel
mestre.

Fitxes: informatives - explicatives - il·lustratives - de recuperació - d'ampliació.
Reculls d'informació.

Materials fets pels
nois o cercats per
ells.

2.4.1 Aspectes de l'avaluació.

Aspectes generals

criteris que es tenen en compte a l'hora d'avaluar.

Procediments que s'utilitzen.

Periodicitat de l'avaluació.

Diferències entre matèries.

Aspectes concrets

Qualitat del treball fet pel noi.

Rendiment.

Actitud.

Solidaritat amb els companys.

Us de les notes

Pressió.

Estímul.

Competència.

Seguredat/por.

Regulació del procés d'aprenentatge.

El problema de les recuperacions.

3. GUIO DE SÍNTESI DE L'OBSERVACIÓ

Allò que has observat del funcionament de la classe és resultat de la incidència simultània de diversos factors ambientals, materials i institucionals i de l'actuació d'unes persones dins del marc que defineixen aquestes condicions.

Abans no et posis a preparar una classe, cal que facis la feina de reunir totes les dades per a interpretar-les en la seva totalitat.

Fixa't bé que allò que convé no és que decideixis si l'escola funciona com a tu et sembla que hauria de funcionar. El que convé és que compreguis ben clarament com funciona en realitat i com has de situar-hi la teva intervenció.

Per tal d'articular aquesta reflexió, suggerim que estructuris les teves observacions sobre aquests eixos:

Els nens i l'entorn.

Quin és l'entorn dels nens de la classe.
 Estímul i limitacions que els ofereix o els imposa.
 Imatge que els nens tenen de sí mateixos (del que vol dir ésser nen) perquè l'entorn els ho ha ensenyat així.
 Imatge que els nens tenen de la seva activitat escolar.
 Necessitats que tenen aquests nens. Les més significatives.
 Recursos personals que tenen.
 Possibilitats que ofereix l'entorn.

Els nens i l'escola.

Consideracions similars a les anteriors.
 Imatge que tenen els nens del que és "treballar", del que és "llengua", "matemàtica", etc.
 Hàbits que tenen adquirits. Normes de la classe, del mestre, de l'escola.
 Limitacions institucionals.
 Risc que es corre amb les innovacions.

Els nens i la matèria Imatge que tenen de la matèria en que farà classe.

Aprentatges que tenen assolits i ben recollits. Tan aspectes instrumentals com de continguts.

Dèficits instrumentals que has observat. Què els motiva, què els interessa.

Còm conceben el treball: què és per a ells treballar.

Quins mètodes i recursos estan habituats a utilitzar.

Quines formes de control i d'exigència els són habituals.

4. GUIÓ DE PROJECTE D'ACTUACIÓ

Passos a seguir per a preparar la classe o classes que hauràs de fer. Aquesta orientació és necessàriament àmplia i, per tant, poc precisa.

Anàlisi del concepte o conceptes a treballar. Què és el que treballaràs amb els nens: explicitar-ho en termes ben precisos. Fer una elaboració teòrica general d'aquest contingut.

Referència als materials i fonts d'informació que has consultat.

Anàlisi dels instruments i continguts previs que els nens haurien de tenir assolits: ¿els tenen assolits o no? Si no els tenen assolits: ¿quines modificacions has d'introduir en el teu plantejament?

Objectius. Objectius que pots pretendre en les classes o classes que faràs.

Fixa'ls tenint en compte els aspectes anteriors.

Fixa'ls de forma tan explícita com et sigui possible.

Materials i metodologia. Connexió amb l'entorn dels nens.

Formes de motivació.

Activitats a desenvolupar a classe: justificar-les.

Nivell/a d'exigència.

Formes de control del treball.

Formes de control del procés que fan els nens (si és més d'una classe).

Grau de participació dels nens al treball.

Materials a utilitzar: justificar-ne l'elecció.

Guió de la teva actuació personal.

Mètodes d'avaluació.

Diari de la teva experiència.

Alguns elements són ampliat a 2.2.1, 2.2.2 i 2.3.1.

5. GUIÓ DE REVISIÓ

No pots limitar-te a dir si te n'has sortit o no. El veritable judici consisteix a saber el perquè d'allò més reeixit i el perquè d'allò no tan reeixit.

Pots partir del diari de les classes que has fet.

Anàlisi dels resultats Valoració global. Comprovar-la, si pot ser, amb un procediment d'avaluació formal.
Aspectes significativament positius. Perquè.
Aspectes significativament negatius. Perquè.

Anàlisi de la teva actuació. Què hauries hagut de fer diferentment. Per què?. Com hauries hagut de fer-ho?
Què canviaries ara del projecte d'actuació que vares formular-ts?. Per què?.
Com t'ho formularies ara?.

Anàlisi de la teva visió la classe. Què t'ha descobert el fet d'haver realitzat una classe que no haguéssis vist abans?.
Quines de les teves observacions eren errònies?. En quin sentit?.
Quins aspectes de la teva interpretació de la classe eren menys precisos?
Com modificaries la teva interpretació d'aquesta classe?